

32011L0036

15.4.2011.

SLUŽBENI LIST EUROPSKE UNIJE

L 101/1

DIREKTIVA 2011/36/EU EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**od 5. travnja 2011.****o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/629/PUP**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 82. stavak 2. i članak 83. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ⁽¹⁾,

nakon savjetovanja s Odborom regija,

nakon proslijeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ⁽²⁾,

budući da:

- (1) Trgovanje ljudima teško je kazneno djelo koje se često počinu u okviru organiziranog kriminala, predstavlja teško kršenje temeljnih prava i izričito je zabranjeno Poveljom o temeljnim pravima Europske unije. Sprečavanje i suzbijanje trgovanja ljudima prioritet je za Uniju i države članice.

- (2) Ova je Direktiva dio globalnog djelovanja protiv trgovanja ljudima, koje uključuje djelovanje koje uključuju treće zemlje, kako je navedeno u „Dokumentu o mjerama za jačanje vanjske dimenzije Unije pri suzbijanju trgovanja ljudima; U smjeru globalnog djelovanja EU-a protiv trgovanja ljudima” koji je Vijeće odobrilo 30. studenoga 2009. U tom smislu treba djelovati u trećim zemljama podrijetla i zemljama prijevoza žrtava, s ciljem poboljšanja osviještenosti, smanjivanja bespomoćnosti, podrške i pomoći žrtvama, borbe protiv temeljnih uzroka trgovanja ljudima i podrške tim trećim zemljama u razvoju odgovarajućeg zakonodavstva o suzbijanju trgovanja ljudima.

- (3) Ovom se Direktivom priznaje posebnost trgovanja ljudima vezano za spol te da se ženama i muškarcima često trguje iz različitih razloga. Zbog toga mjere potpore i pomoći trebaju također uzimati u obzir spol, ako je to moguće. Poticajni i nepoticajni čimbenici mogu biti različiti ovisno o dotičnom sektoru, kao što je trgovanje ljudima u seksualnoj industriji ili radi iskorištavanja radne snage, primjerice u graditeljstvu, poljoprivrednom sektoru ili sluzenju u domaćinstvima.

- (4) Unija se obvezuje sprečavati i boriti se protiv trgovanja ljudima te štiti prava žrtava trgovanja ljudima. U tu svrhu su donijeti Okvirna odluka Vijeća 2002/629/PUP od 19. srpnja 2002. o suzbijanju trgovanja ljudima ⁽³⁾ i Plan EU-a o najboljim praksama, standardima i postupcima za suzbijanje i sprečavanje trgovanja ljudima ⁽⁴⁾. Nadalje, u Programu iz Stockholma – Otvorena i sigurna Europa koja služi i štiti građane ⁽⁵⁾, koji je usvojilo Europsko vijeće, daje se jasna prednost borbi protiv trgovanja ljudima. Treba predvidjeti i druge mjere, kao što su podrška razvoju općih zajedničkih pokazatelja Unije za otkrivanje žrtava trgovanja ljudima, putem razmjene najboljih praksi između svih odgovarajućih dionika, posebno javnih i privatnih socijalnih službi.

⁽¹⁾ Mišljenje od 21. listopada 2010. (još nije objavljeno u Službenom listu).

⁽²⁾ Stajalište Europskog parlamenta od 14. prosinca 2010. (još nije objavljeno u Službenom listu) i Odluka Vijeća od 21. ožujka 2011.

⁽³⁾ SL L 203, 1.8.2002., str. 1.

⁽⁴⁾ SL C 311, 9.12.2005., str. 1.

⁽⁵⁾ SL C 115, 4.5.2010., str. 1.

- (5) Tijela kaznenog progona država članica trebaju nastaviti surađivati s ciljem jačanja borbe protiv trgovanja ljudima. U tom smislu, bitna je bliska prekogranična suradnja, uključujući razmjenu informacija i najboljih praksi, kao i nastavljeni otvoreni dijalog između policijskih, pravosudnih i financijskih tijela država članica. Usklađivanje istraga i kaznenih progona u slučajevima trgovanja ljudima treba se olakšati pojačanom suradnjom s Euro-polom i Eurojustom, osnivanjem zajedničkih istražnih timova, kao i provedbom Okvirne odluke Vijeća 2009/948/PUP od 30. studenoga 2009. o sprečavanju i rješavanju sukoba nadležnosti u kaznenim postupcima ⁽¹⁾.
- (6) Države članice trebaju poticati i blisko surađivati s organizacijama civilnog društva, uključujući s priznatim i aktivnim nevladinim udrugama na tom polju, radeći sa žrtvama trgovanja ljudima, posebno u inicijativama izrade politika, u kampanjama za obavješćivanje i podizanje svijesti, programima istraživanja i obrazovanja te u osposobljavanju, kao i nadzirajući i ocjenjujući utjecaj mjera za suzbijanje trgovanja ljudima.
- (7) Ovom se Direktivom usvaja integrirani, holistički pristup borbi protiv trgovanja ljudima temeljen na ljudskim pravima, a prilikom njezine primjene potrebno je uzeti u obzir Direktivu Vijeća 2004/81/EZ od 29. travnja 2004. o dozvoli boravka izdanoj državljanima trećih zemalja koji su žrtve trgovine ljudima ili kojima je pružena pomoć da ilegalno imigriraju, a koji surađuju s nadležnim tijelima ⁽²⁾ i Direktivu 2009/52/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2009. o minimalnim standardima u vezi sankcija i mjera protiv poslodavaca državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom ⁽³⁾. Glavni ciljevi ove Direktive su odlučnije sprečavanje, kazneni progon i zaštita pravâ žrtava. Ovom se Direktivom također usvaja kontekstualno razumijevanje različitih oblika trgovanja i cilj joj je osigurati da se za svaki oblik trgovanja poduzmu najučinkovitije mjere.
- (8) Djeca su bespomoćnija od odraslih i stoga su u većoj opasnosti da postanu žrtve trgovanja ljudima. U primjeni ove Direktive prvenstveno se moraju uzimati u obzir najbolji interesi djeteta, u skladu s Poveljom o temeljnim pravima Europske unije i Konvencijom o pravima djeteta Ujedinjenih naroda iz 1989.
- (9) Protokol Ujedinjenih naroda iz 2000. za sprečavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovanja ljudima, posebno ženama i djecom, kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala, te Konvencija Vijeća Europa o mjerama protiv trgovanja ljudima iz 2005. predstavljaju odlučujuće korake u postupku poboljšanja međunarodne suradnje protiv trgovanja ljudima. Treba napomenuti da Konvencija Vijeća Europe sadrži mehanizam ocjenjivanja, koji čini skupina stručnjaka za mjere protiv trgovanja ljudima (GRETA) i Odbor stranaka. Usklađivanje između međunarodnih organizacija koje su nadležne za mjere protiv trgovanja ljudima potrebno je podupirati kako bi se izbjegli dvostruki naponi.
- (10) Ovom se Direktivom ne dovodi u pitanje načelo nevratanja u skladu s Konvencijom o statusu izbjeglica iz 1951. (Ženevska konvencija) te je u skladu s člankom 4. i člankom 19. stavkom 2. Povelje o temeljnim pravima Europske unije.
- (11) S ciljem poštivanja nedavnih razvoja u području trgovanja ljudima, ovom se Direktivom usvaja širi pojam definicije trgovanja ljudima od onoga iz Okvirne odluke 2002/629/PUP te su stoga u njoj sadržani dodatni oblici iskorištavanja. U smislu ove Direktive, prisilno prosjačenje treba se smatrati oblikom prisilnog rada ili služenja kako je definirano u Konvenciji ILO br. 29 iz 1930. o prisilnom ili obveznom radu. Stoga, iskorištavanje prosjačenja, uključujući korištenje ovisne osobe koja je žrtva trgovine za prosjačenje spada u opseg definicije trgovanja ljudima samo kada se pojavljuju svi elementi prisilnog rada ili služenja. U svjetlu odgovarajuće sudske prakse, valjanost svakog mogućeg pristanka na obavljanje takvog rada ili služenja treba se ocjenjivati u svakom pojedinačnom slučaju. Međutim, kada je u pitanju dijete, nikakav mogući pristanak ne bi se trebao smatrati valjanim. Izraz „iskorištavanje kaznenih djela” treba se smatrati iskorištavanjem osobe da počini, između ostalog, džeparenje, krađu u trgovinama, prodaju droge i druga slična djela koja podliježu kaznama i predstavljaju financijski dobitak. Definicijom se također pokriva trgovanje ljudima za potrebe odstranjivanja organa, što predstavlja tešku povredu ljudskog dostojanstva i fizičkog integriteta, kao i primjerice, druga ponašanja kao što je nezakonito posvajanje ili prisilni brak, u mjeri u kojoj ispunjavaju temeljne elemente trgovanja ljudima.
- (12) Razinom kazni u ovoj Direktivi odražava se sve veća zabrinutost država članica u pogledu razvoja pojave trgovanja ljudima. Iz tog razloga, u ovoj se Direktivi kao osnova koriste razine 3 i 4 zaključaka Vijeća od 24. i 25. travnja 2002. o pristupu u primjeni približavanja visine kazni. Kada je kazneno djelo počinjeno u

⁽¹⁾ SL L 328, 15.12.2009., str. 42.

⁽²⁾ SL L 261, 6.8.2004., str. 19.

⁽³⁾ SL L 168, 30.6.2009., str. 24.

posebnim okolnostima, primjerice protiv posebno bespomoćne žrtve, kazna treba biti stroža. U smislu ove Direktive, posebno bespomoćne osobe trebaju uključivati barem svu djecu. Drugi čimbenici koji se mogu uzimati u obzir prilikom ocjenjivanja bespomoćnosti žrtve uključuju, primjerice, spol, trudnoću, zdravstveno stanje i invalidnost. Kada je kazneno djelo posebno teško, na primjer kada je ugrožen život žrtve ili kada kazneno djelo uključuje teško nasilje kao mučenje, prisilno uzimanje droga/lijekova, silovanje ili druge teške oblike psihološkog, tjelesnog ili seksualnog nasilja, ili je na drugi način prouzročena teška šteta po žrtvu, to se također treba odražavati u strožoj kazni. Kada se na temelju ove Direktive upućuje na izručenje, takvo se upućivanje treba tumačiti u skladu s Okvirnom odlukom Vijeća 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. o Europskom nalogu na uhićenje i postupcima izručenja između država članica⁽¹⁾. Težina počinjenog kaznenog djela može se uzimati u obzir u okviru izvršenja kazne.

(13) U suzbijanju trgovanja ljudima u potpunosti je potrebno upotrijebiti postojeće instrumente za oduzimanje i zapljenu imovine stečene kaznenim djelom, kao što je Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala i njezini protokoli, Konvencija Vijeća Europe iz 1990. o pranju novca, pretrazi, oduzimanju i zapljenu imovine stečene kaznenim djelom, Okvirna odluka Vijeća 2001/500/PUP od 26. lipnja 2001. o pranju novca, identifikaciji, praćenju, zamrzavanju, pljenidbi i oduzimanju imovine i imovinske koristi stečene kaznenim djelima⁽²⁾ i Okvirna odluka Vijeća 2005/212/PUP d 24. veljače 2005. o oduzimanju imovinske koristi, sredstava i imovine pribavljene kaznenim djelom⁽³⁾. Treba poticati korištenje oduzetih i zaplijenjenih sredstava i imovine stečenih kaznenim djelima iz ove Direktive za potporu pomoći i zaštitu žrtava, uključujući naknadu štete žrtvama, te aktivnosti prekograničnog kaznenog progona Unije za sprečavanje djelatnosti povezanih s trgovinom ljudima.

(14) Žrtve trgovanja ljudima trebaju se, u skladu s temeljnim načelima pravnog sustava odgovarajućih država članica, zaštititi od kaznenog progona ili kažnjavanja za kaznena djela kao što su korištenje krivotvorenih isprava, ili kaznena djela na temelju zakonodavstva na području prostitucije ili imigracije, koja su bile prisiljene počinuti kao izravnu posljedicu što su bile žrtve trgovanja ljudima. Cilj takve zaštite je zaštita ljudskih prava žrtava, izbjegavanje daljnje viktimizacije i poticanje žrtava da svjedoče u kaznenim postupcima protiv počinitelja. Ta zaštita ne treba isključivati kazneni progon ili kažnjavanje za kaznena djela koja je osoba svojevrijedno počinila ili u njima sudjelovala.

(15) Kako bi se osigurao uspjeh istraga i kaznenih progona za kaznena djela trgovanja ljudima, njihovo pokretanje ne treba, u načelu, ovisiti o prijavi ili podnošenju prijave žrtve. Ako to zahtijeva vrsta kaznenog djela, treba dopustiti kazneni progon u dostatnom vremenskom razdoblju nakon punoljetnosti žrtve. Dužina dostatnog vremenskog razdoblja za kazneni progon treba se utvrditi u skladu s odgovarajućim nacionalnim pravom. Potrebno je odgovarajuće osposobljavanje službenika tijela kaznenog progona i tužitelja, posebno s ciljem jačanja međunarodnog kaznenog progona i pravosudne suradnje. Osobe odgovorne za istragu i kazneni progon takvih kaznenih djela također trebaju imati pristup istražnim alatima koji se koriste u slučajevima organiziranog kriminala ili u drugim slučajevima teških kaznenih djela. Takvi alati mogu uključivati prisluškivanje komunikacije, tajno praćenje uključujući elektronički nadzor, nadzor nad bankovnim računima i druge financijske istrage.

(16) Kako bi se osigurao učinkoviti kazneni progon međunarodnih zločinačkih skupina koje imaju središte aktivnosti u državi članici i koje se bave trgovanjem ljudima u trećim zemljama, potrebno je utvrditi nadležnost za kaznena djela trgovanja ljudima ako je počinitelj državljanin te države članice i ako je kazneno djelo počinjeno izvan državnog područja te države članice. Slično tome, nadležnost se također može utvrditi ako počinitelj ima uobičajeno boravište u državi članici, žrtva je državljanin države članice ili ima uobičajeno boravište u državi članici, ili je kazneno djelo počinjeno u korist pravne osobe koja je osnovana na državnom području države članice, a kazneno djelo počinjeno je izvan državnog područja te države članice.

(17) Dok se Direktivom 2004/81/EZ predviđa izdavanje boravišne dozvole žrtvama trgovanja ljudima koje su državljanici trećih zemalja, a Direktivom 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravima građana Unije i članova njihovih obitelji na slobodu kretanja i boravka na državnom području država članica⁽⁴⁾ uređuje se ostvarivanje prava građana Unije i njihovih obitelji na slobodu kretanja i boravka na državnom području država članica, uključujući zaštitu od izгона, ovom se Direktivom uspostavljaju posebne zaštitne mjere za sve žrtve trgovanja ljudima. Slijedom toga, ovom se Direktivom ne uređuju uvjeti boravka žrtava trgovanja ljudima na državnom području država članica.

(18) Žrtvama trgovanja ljudima potrebno je omogućiti učinkovito ostvarivanje njihovih prava. Stoga im treba biti na raspolaganju pomoć i potpora prije, tijekom i određeno vrijeme nakon okončanja kaznenog postupka. Države članice trebaju osigurati sredstva za pomoć i potporu žrtvama i za njihovu zaštitu. Osigurana pomoć i

⁽¹⁾ SL L 190, 18.7.2002., str. 1.

⁽²⁾ SL L 182, 5.7.2001., str. 1.

⁽³⁾ SL L 68, 15.3.2005., str. 49.

⁽⁴⁾ SL L 158, 30.4.2004., str. 77.

potpora trebaju barem uključivati najmanji skup mjera koje su potrebne da se žrtvi omogući oporavak i bijeg od trgovaca ljudima. Prilikom praktične primjene takvih mjera trebaju se, na temelju pojedinačne ocjene provedene u skladu s nacionalnim postupcima, uzeti u obzir okolnosti, kulturne prilike i potrebe dotične osobe. Osobi se treba ponuditi pomoć i potpora čim postoji opravdana sumnja da su on ili ona biti predmet trgovanja ljudima te bez obzira na njihovu spremnost da budu svjedoci. U slučajevima kada žrtva nema zakonito boravište u dotičnoj državi članici, pomoć i potpora trebaju se pružiti bezuvjetno najmanje tijekom vremena koje je ostavljeno za razmišljanje. Ako se nakon završetka postupka utvrđivanja identiteta ili nakon isteka vremena ostavljenog za razmišljanje smatra da žrtva ne ispunjava uvjete za izdavanje boravišne dozvole ili nema na drugi način zakonit boravak u toj državi članici ili je žrtva napustila državno područje te države članice, dotična država članica nije obvezan nastaviti pružati pomoć i potporu toj osobi na temelju ove Direktive. Ako je potrebno, pomoć i potpora trebaju se nastaviti za odgovarajuće razdoblje nakon završetka kaznenog postupka, primjerice ako je u tijeku liječenje zbog teških fizičkih ili psiholoških posljedica zločina, ili ako je žrtva u opasnosti zbog svojih izvjava u tom kaznenom postupku.

(19) U Okvirnoj odluci Vijeća 2001/220/PUP od 15. ožujka 2001. o statusu žrtava u kaznenim postupcima⁽¹⁾ utvrđuje se niz prava žrtava u kaznenim postupcima, uključujući pravo na zaštitu i odštetu. Nadalje, žrtvama trgovanja ljudima bez odgode se treba omogućiti pristup pravnom savjetovanju i, u skladu s ulogom žrtava u odgovarajućim pravosudnim sustavima, pravnom zastupanju, uključujući za potrebe traženje odštete. Takvo pravno savjetovanje i zastupanje također mogu pružiti nadležna tijela za potrebe zahtjeva za naknadu štete od države. Svrha pravnog savjetovanja je omogućiti žrtvama da budu upućene i da dobiju savjete o različitim mogućnostima koje su im na raspolaganju. Pravno savjetovanje treba pružati osoba koja po izobrazbi nije nužno pravnik, ali je odgovarajuće osposobljena. Pravno savjetovanje i, u skladu s položajem žrtve u odgovarajućim pravnim sustavima, pravno zastupanje trebaju se pružati besplatno, barem onda kada žrtva nema dovoljno financijskih sredstava, te u skladu s unutarnjim postupcima država članica. Budući da posebno za djecu žrtve nije vjerojatno da imaju takve izvore, pravno savjetovanje i zastupanje treba u praksi biti za njih besplatno. Osim toga, na temelju pojedinačne ocjene rizika koja se provodi u skladu s nacionalnim postupcima, žrtve trebaju biti zaštićene od osвете, zastrašivanja i od opasnosti da se njima ponovno trguje.

(20) Žrtve trgovanja ljudima koje su pretrpjele zlostavljanje i ponižavanje što trgovanje ljudima općenito predstavlja,

kao što su seksualno iskorištavanje, silovanje, postupanje kao prema robovima ili odstranjivanje organa, trebaju se zaštititi od sekundarne viktimizacije i daljnjih trauma tijekom kaznenog postupka. Treba izbjegavati nepotrebno ponavljanje ispitivanja tijekom istrage, kaznenog progona i suđenja, primjerice, prema potrebi, tako da se u najkraćem mogućem roku u postupku prikazuju video zapisi tih ispitivanja. S tim ciljem žrtve trgovanja ljudima trebaju tijekom istrage i kaznenog postupka imati tretman koji je primjeren njihovim pojedinačnim potrebama. Prilikom ocjene njihovih pojedinačnih potreba treba uzeti u obzir okolnosti kao što su njihova dob, jesu li trudne, njihovo zdravlje, invalidnost koju eventualno imaju te fizičke i psihološke posljedice kaznenog djela kojem je žrtva bila izložena. O tome hoće li se i na koji način postupati odlučuje se u skladu s razlozima utvrđenim nacionalnim pravom, pravilima sudske diskrecije, praksom i smjernicama za svaki pojedinačni slučaj.

(21) Mjere pomoći i podrške trebaju se pružiti žrtvama na temelju suglasnosti i informiranosti. Stoga žrtve trebaju biti informirane o važnim vidovima tih mjera te se one ne smiju nametati žrtvama. Ako žrtva odbije pomoć ili podršku, nadležna tijela dotične države članice nisu obvezna pružiti žrtvi alternativne mjere.

(22) Pored mjera koje su na raspolaganju svim žrtvama trgovanja ljudima, države članice trebaju osigurati posebnu pomoć, podršku i zaštitne mjere za djecu koja su žrtve. Te se mjere trebaju osigurati uz poštovanje najboljih interesa djeteta i u skladu s Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravima djeteta iz 1989. Ako se dob osobe koja je žrtva trgovanja ljudima ne može utvrditi, a postoje razlozi za vjerovanje da je mlađa od 18 godina, za tu se osobu pretpostavlja da je dijete i ona bez dogode prima pomoć, podršku i zaštitu. Mjere pomoći i podrške za djecu koja su žrtve trebaju se usredotočiti na njihov fizički i psiho-socijalni oporavak te na trajno rješenje za dotičnu osobu. Pristup obrazovanju pomogao bi djetetu da se reintegrira u društvo. Budući da su djeca koja su žrtve trgovanja ljudima posebno bespomoćna, trebaju biti dostupne dodatne zaštite mjere koje će ih štiti tijekom ispitivanja koje je sastavni dio kaznene istrage i postupka.

(23) Posebna se pažnja treba posvetiti djeci bez pratnje koja su žrtve trgovanja ljudima budući da im je potrebna posebna pomoć i potpora zbog njihovog stanja posebne bespomoćnosti. Od trenutka identificiranja djeteta bez pratnje koje je žrtva trgovanja ljudima pa do pronalaska trajnog rješenja, države članice trebaju primjenjivati mjere za prihvat koje odgovaraju potrebama djece i trebaju osiguravati da se primjenjuju odgovarajuća postupovna jamstva. Trebaju se poduzeti potrebne mjere kako bi se osiguralo da se, prema potrebi, zbog zaštite

⁽¹⁾ SL L 82, 22.3.2001., str. 1.

najboljih interesa maloljetnika imenuju skrbnik i/ili zastupnik. Odluka o budućnosti svakog djeteta bez pratnje koje je žrtva treba se donijeti u najkraćem mogućem roku s ciljem pronalaženja trajnih rješenja na temelju pojedinačne procjene najboljih interesa djeteta, što treba imati prvenstvo. Trajno rješenje može biti povratak ili reintegracija u zemlju podrijetla ili zemlju povratka, integracija u društvo zemlje domaćina, priznavanje statusa međunarodne zaštite ili drugog statusa u skladu s nacionalnim pravom država članica.

- (24) Kada se, u skladu u ovom Direktivom, trebaju imenovati skrbnik i/ili zastupnik za dijete, te se uloge mogu spojiti u jednoj osobi ili pravnoj osobi, instituciji ili tijelu.
- (25) Države članice trebaju uspostaviti i/ili ojačati politike sprečavanja trgovanja ljudima, uključujući mjere za smanjenje i odvratanje zahtjeva svih oblika iskorištavanja, i mjere za smanjenje opasnosti da ljudi postanu žrtve trgovanja ljudima, pomoću istraživanja, uključujući novih oblika trgovanja ljudima, informiranja, podizanja svijesti i obrazovanja. U takvim inicijativama države članice trebaju usvojiti vidik spolova i pristup koji se temelji na pravima djeteta. Službenici koji se pri radu mogu susretati sa žrtvama ili potencijalnim žrtvama trgovanja ljudima trebaju imati odgovarajuću izobrazbu kako bi prepoznali i radili s takvim žrtvama. Tu obvezu izobrazbe treba promicati za članove sljedećih kategorija kada je vjerojatno da će doći u kontakt sa žrtvama: policajci, granični policajci, službenici za imigraciju, državni odvjetnici, odvjetnici, suci i zaposlenici na sudovima, inspektori rada, zaposlenici u socijalni službama, službama za djecu i zdravstvu te konzularno osoblje, ali mogu, ovisno o lokalnim okolnostima, također biti uključene druge skupine javnih službenika za koje je vjerojatno da će se susresti sa žrtvama trgovanja ljudima u svom poslu.
- (26) Direktivom 2009/52/EZ predviđaju se sankcije za poslodavce koji zapošljavaju državljane trećih zemalja koji imaju nezakonit boravak ako ti poslodavci nisu optuženi ili osuđeni za trgovanje ljudima, iako koriste rad ili usluge od osoba za koje znaju da su žrtve trgovanja ljudima. Osim toga, države članice trebaju uzeti u obzir mogućnost nametanja sankcija korisnicima svih usluga od žrtava koji znaju da je ta osoba žrtva trgovanja ljudima. Takvom daljnjom kriminalizacijom može se pokriti postupanje poslodavaca koji zapošljavaju državljane trećih zemalja koji zakonito borave i građane Unije, kao i korisnike seksualnih usluga od bilo koje osobe koja je žrtva trgovanja ljudima, neovisno o njihovoj nacionalnosti.
- (27) Države članice trebaju uspostaviti nacionalne sustave nadzora kao što su nacionalni izvjestitelji ili odgovarajući

mehanizmi, na način koji one smatraju odgovarajućim u skladu s njihovom unutarnjom organizacijom te uzimajući u obzir potrebu za minimalnom strukturom s utvrđenim zadacima, a radi ocjenjivanja trendova u trgovanju ljudima, prikupljanja statističkih podataka, mjerenja rezultata akcija suzbijanja trgovanja ljudima i redovnog izvješćivanja. Takvi nacionalni izvjestitelji ili odgovarajući mehanizmi već su dio neformalne mreže Unije, uspostavljene Zaključcima Vijeća o uspostavi neformalne mreže EU-a nacionalnih izvjestitelja ili odgovarajućih mehanizama o trgovanju ljudima od 4. lipnja 2009. Koordinator za suzbijanje trgovanja ljudima sudjelovao bi u radu te Mreže, koji pruža Uniji i državama članicama objektivne, vjerodostojne, usporedive i najnovije strateške informacije na području trgovanja ljudima te razmjenjuje iskustva i nabolje prakse u području sprečavanja i suzbijanja trgovanja ljudima na razini Unije. Europski parlament treba imati pravo sudjelovati u zajedničkim aktivnostima nacionalnih izvjestitelja ili odgovarajućih mehanizama.

- (28) Radi ocjenjivanja rezultata suzbijanja trgovanja ljudima, Unija treba nastaviti razvijati svoj rad na metodologijama i načinima prikupljanja podataka radi dobivanja usporedivih statističkih podataka.
- (29) U svjetlu Programa iz Stockholma i s ciljem razvoja usklađene strategije Unije protiv trgovanja ljudima radi daljnjeg jačanja obveze i učinjenih napora od strane Unije i država članica u sprečavanju i suzbijanju takvog trgovanja, države članice trebaju olakšati zadatke koordinatora za suzbijanje trgovanja ljudima, koji mogu, primjerice, uključivati poboljšanje usklađivanja i povezanosti, izbjegavanje dvostrukog napora, između institucija Unije i agencija te država članica i međunarodnih sudionika, doprinos razvoju postojećih ili novih politika i strategija Unije u vezi borbe protiv trgovanja ljudima ili izvješćivanja institucija Unije.
- (30) Cilj ove Direktive je izmijeniti i proširiti odredbe Okvirne odluke 2002/629/PUP. Budući da se trebaju učiniti mnogobrojne i važne izmjene, Okvirnu odluku treba zbog jasnoće u potpunosti zamijeniti u pogledu država članica koje sudjeluju u donošenju ove Direktive.
- (31) U skladu s točkom 34. Međuinstitucionalnog sporazuma o boljoj izradi zakona ⁽¹⁾, države članice potiču se da za sebe i u interesu Unije izrade svoje vlastite tablice koje će, u mjeri u kojoj je to moguće, prikazivati vezu između ove Direktive i prenesenih mjera te ih objaviti.

⁽¹⁾ SL C 321, 31.12.2003., str. 1.

- (32) Budući da cilj ove Direktive, naime borba protiv trgovanja ljudima, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego ih se zbog opsega i učinaka djelovanja može na bolji način ostvariti na razini Unije, Unija može usvojiti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti određenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti određenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.
- (33) Ovom se Direktivom poštuju temelja prava i načela koja su posebno priznata Poveljom o temeljnim pravima Europske unije, a posebno ljudsko dostojanstvo, zabranu ropstva, prisilnog rada i trgovanja ljudima, zabranu mučenja i nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, prava djeteta, pravo na slobodu i sigurnost, slobodu izražavanja i informiranja, zaštitu osobnih podataka, pravo na učinkovita pravna sredstva i na pravično suđenje te načela zakonitosti i razmjernosti kaznenih djela i kazni. Ovom se Direktivom posebno nastoji osigurati puno poštivanje tih prava i načela i mora se provoditi na odgovarajući način.
- (34) U skladu s člankom 3. Protokola o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske u pogledu područja slobode, sigurnosti i pravde, koji je priložen Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, Irska je obavijestila da želi sudjelovati u donošenju i primjeni ove Direktive.
- (35) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske u pogledu područja slobode, sigurnosti i pravde, koji je priložen uz Ugovor o Europskoj uniji i Ugovor o funkcioniranju Europske unije, i ne dovodeći u pitanje članak 4. tog Protokola, Ujedinjena Kraljevina ne sudjeluje u donošenju ove Direktive, nije njom vezana niti se ona na nju primjenjuje.
- (36) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola o stajalištu Danske koji je priložen uz Ugovor o Europskoj uniji i Ugovor o funkcioniranju Europske unije, Danska ne sudjeluje u donošenju ove Direktive, nije njom vezana niti se ona na nju primjenjuje,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Predmet

Ovom se Direktiva uspostavljaju minimalna pravila u pogledu definiranja kaznenih djela i kazni u području trgovanja ljudima. Njom se također uvode zajedničke odredbe, uzimajući u obzir pitanje spolova, radi jačanja sprečavanja ovog kaznenog djela i zaštite žrtava trgovanja ljudima.

Članak 2.

Kaznena djela koja se odnose na trgovanje ljudima

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da su sljedeća namjerna djela kažnjiva:

vrbovanje, prijevoz, prevođenje, skrivanje ili primanje osoba, uključujući razmjenu ili prijenos kontrole nad tim osobama, korištenjem prijetnje, sile ili nekog drugog oblika prisile, otmicom, obmanom, prijevarom, zloporabom ovlasti ili položaja bespomoćnosti, davanjem ili primanjem plaćanja ili koristi da bi se postigla privola osobe koja ima kontrolu nad drugom osobom, a u svrhu izrabljivanja.

2. Položaj bespomoćnosti znači stanje u kojem dotična osoba nema drugu stvarnu ili prihvatljivu mogućnost, osim da se podvrgne zloporabi kojoj je izložena.

3. Iskorištavanje uključuje najmanje iskorištavanje prostitucije drugih ili druge oblike seksualnog iskorištavanja, prisilni rad ili usluge, uključujući prošenje, ropstvo ili radnje slične ropstvu, služenje ili iskorištavanje kaznenih djela ili odstranjivanje organa.

4. Pristanak žrtve trgovanja ljudima na iskorištavanje, namjerno ili stvarno, ne uzima se u obzir kada su korištene bilo koje radnje navedene u stavku 1.

5. Kada postupanje iz stavka 1. uključuje dijete, ono se smatra kaznenim djelom trgovanja ljudima i kada nije korištena niti jedna radnja navedena u stavku 1.

6. U smislu ove Direktive „dijete” je bilo koja osoba mlađa od 18 godina.

Članak 3.

Poticanje, pomaganje, supočiniteljstvo i pokušaj

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da je poticanje, pomaganje, supočiniteljstvo ili pokušaj počinjenja kaznenog djela iz članka 2. kažnjivo.

Članak 4.

Kazne

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da je kazneno djelo iz članka 2. kažnjivo kaznom zatvora u maksimalnom trajanju koje ne može biti kraće od pet godina.

2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da je kazneno djelo iz članka 2. kažnjivo kaznom zatvora u maksimalnom trajanju koje ne može biti kraće od 10 godina, kada je to kazneno djelo:

(a) počinjeno nad žrtvom koja je bila izuzetno bespomoćna, što, u smislu ove Direktive, uključuje najmanje djecu žrtve;

(b) počinjeno u okviru zločinačke organizacije u smislu Okvirne odluke Vijeća 2008/841/PUP od 24. listopada 2008. o borbi protiv organiziranog kriminala ⁽¹⁾;

(c) namjerno ili iz grube nepažnje ugrožen život žrtve; ili

(d) počinjeno uz uporabu teškog nasilja ili je imalo za posljedicu posebno tešku štetu žrtve.

3. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se činjenica da su kazneno djelo iz članka 2. počinili javni službenici u obavljanju njihovih zadaća smatra otežavajućom okolnošću.

4. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da je kazneno djelo iz članka 3. kažnjivo učinkovitim, razmjernim i odvratajućim kaznama, koje mogu imati za posljedicu izručenje.

Članak 5.

Odgovornost pravnih osoba

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da pravne osobe mogu odgovarati za kaznena djela iz članka 2. i 3. koja su počinjena u njihovu korist od strane bilo koje osobe koja je djelovala samostalno ili kao dio tijela te pravne osobe, koja ima vodeći položaj unutar te pravne osobe, a temelji se na:

- (a) ovlaštenju za zastupanje te pravne osobe;
- (b) ovlaštenju za donošenje odluke u ime te pravne osobe;
- (c) ovlaštenju za provođenje nadzora unutar te pravne osobe.

2. Države članice također osiguravaju da pravna osoba može odgovarati za slučajeve kada je nedostatak nadzora ili kontrole osobe iz stavka 1. omogućio da za korist te pravne osobe njoj podređena osoba počini kaznena djela iz članka 2. i 3.

3. Odgovornost pravne osobe sukladno odredbama stavaka 1. i 2. ne isključuje mogućnost pokretanja kaznenog postupka protiv fizičkih osoba koje su počinitelji, poticatelji ili supočinitelji kaznenih djela iz članka 2. i 3.

4. U smislu ove Direktive, „pravna osoba” znači bilo koji subjekt koji ima pravnu osobnost prema primjenjivom pravu, osim državnih ili javnih tijela koja izvršavaju državne ovlasti i međunarodnih javnih organizacija.

Članak 6.

Sankcije za pravne osobe

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se na pravnu osobu, koja se smatra odgovornom sukladno članku 5. stavcima 1. ili 2., primijene učinkovite, razmjerne i

odvratajuće sankcije, koje uključuju kaznene ili nekažnene novčane kazne, a mogu uključivati i druge sankcije kao što su:

- (a) izuzeće prava na državne naknade ili potpore;
- (b) privremena ili trajna zabrana obavljanja gospodarskih djelatnosti;
- (c) uspostavljanje sudskog nadzora;
- (d) sudski nalog za likvidaciju;
- (e) privremeno ili trajno zatvaranje poslovnih prostorija koje su korištene za počinjenje kaznenog djela.

Članak 7.

Oduzimanje i zapljena

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da su njihova nadležna tijela ovlaštena oduzeti i zaplijeniti predmete i imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelima iz članka 2. i 3.

Članak 8.

Negonjenje ili neprimjena kazni za žrtve

Države članice, u skladu s temeljnim načelima svojih pravnih sustava, poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da su nadležna državna tijela ovlaštena ne goniti ili određivati kazne žrtvama trgovanja ljudima za svoju uključenost u kaznena djela koja su bile prisiljene počinuti kao neposrednu posljedicu toga što su bile žrtve bilo kojeg djela iz članka 2.

Članak 9.

Istraga i progon

1. Države članice osiguravaju da istraga ili progon kaznenih djela iz članka 2. i 3. ne ovise o prijavi ili optužbi žrtve i da se kazneni postupak može nastaviti i ako je žrtva povukla svoju izjavu.

2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi omogućile progon kaznenog djela iz članka 2. i 3. u odgovarajućem vremenskom razdoblju do punoljetnosti žrtve, ako to zahtijeva vrsta kaznenog djela.

3. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi omogućile da osobe, jedinice ili službe odgovorne za istragu ili progon kaznenih djela iz članka 2. i 3. budu odgovarajuće osposobljene.

4. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da su osobama, jedinicama ili službama odgovornima za istragu i progon kaznenih djela iz članka 2. i 3. dostupna učinkovita istražna sredstva poput onih koja se koriste u organiziranom kriminalu ili u drugim slučajevima teških kaznenih djela.

⁽¹⁾ SL L 300, 11.11.2008., str. 42.

Članak 10.

Nadležnost

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi uspostavile svoju nadležnost nad kaznenim djelima iz članka 2. i 3. kada je:

(a) kazneno djelo počinjeno u cijelosti ili djelomice na njihovom državnom području; ili

(b) počinitelj je njihov državljanin.

2. Država članica obavješćuje Komisiju kada odluči uspostaviti daljnju nadležnost nad kaznenim djelima iz članka 2. i 3. koja su počinjena izvan njezinog državnog područja, između ostalog, ako je:

(a) kazneno djelo počinjeno protiv nekog njezinog državljanina ili osobe koja ima uobičajeno boravište na njezinom državnom području;

(b) kazneno djelo počinjeno u korist pravne osobe sa sjedištem na njezinom državnom području; ili

(c) počinitelj ima uobičajeno boravište na njezinom državnom području.

3. Za progon kaznenih djela iz članka 2. i 3. počinjenih izvan državnog područja dotične države članice, svaka država članica u slučajevima iz točke (b) stavka 1. mora, a u slučajevima iz stavka 2. može poduzeti potrebne mjere kako bi osigurala da njezina nadležnost ne podliježe sljedećim uvjetima:

(a) djela se smatraju kaznenim djelom u mjestu gdje su počinjena; ili

(b) progon se može pokrenuti samo na temelju prijave žrtve u mjestu počinjenja kaznenog djela, ili odricanjem nadležnosti države u kojoj je djelo počinjeno.

Članak 11.

Pomoć i podrška žrtvama trgovanja ljudima

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale pružanje pomoći i podrške žrtvama prije, tijekom i odgo-varajuće vremensko razdoblje nakon završetka kaznenog postupka kako bi im omogućile da ostvare prava određena u Okvirnoj odluci 2001/220/PUP i u ovoj Direktivi.

2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da osoba primi pomoć i podršku čim nadležna tijela imaju utemeljenu sumnju da je osoba možda bila žrtva bilo kojeg kaznenog djela iz članka 2. i 3.

3. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se pomoć i podrška žrtvi ne uvjetuju žrtvinom spremnošću da surađuje u kaznenoj istrazi, progonu ili suđenju, ne dovodeći u pitanje Direktivu 2004/81/EZ ili slična nacionalna pravila.

4. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi uspostavile odgovarajuće mehanizme s ciljem ranog otkrivanja žrtava, pomoći i podrške žrtvama u suradnji s odgovarajućim organizacijama za potporu žrtvama.

5. Mjere pomoći i podrške iz stavaka 1. i 2. pružaju se na temelju suglasnosti i informiranosti te uključuju najmanje životne standarde kojima se žrtvama može osigurati održavanje mjerama kao što su pružanje odgovarajućeg i sigurnog smještaja i materijalne pomoći, kao i potrebnog medicinskog liječenja uključujući psihološku pomoć, savjetovanje i informiranje te, prema potrebi, prevođenje i tumačenje.

6. Informacije iz stavka 5. pokrivaju, prema potrebi, informacije o razdoblju za razmišljanje i oporavak sukladno Direktivi 2004/81/EZ te informacije o mogućnostima dobivanja međunarodne zaštite sukladno Odluci Vijeća 2004/83/EZ od 29. travnja 2004. o minimalnim standardima za kvalifikaciju i status državljanina trećih zemalja ili osoba bez državljanstva kao izbjeglica ili kao osoba kojima je na drugi način potrebna međunarodna zaštita i o sadržaju dodijeljene zaštite ⁽¹⁾ i Direktivi Vijeća 2005/85/EZ od 1. prosinca 2005. o minimalnim standardima koje se odnose na postupke priznavanja i ukidanja statusa izbjeglica u državama članicama ⁽²⁾ ili sukladno drugim međunarodnim instrumentima ili drugim sličnim nacionalnim pravilima.

7. Države članice skrbe za žrtve s posebnim potrebama, ako takve potrebe postoje, posebno ako su posljedica trudnoće, njihovog zdravstvenog stanja, invalidnosti, duševnih ili psihičkih smetnji ili teških oblika psihološkog, fizičkog ili seksualnog nasilja koji su pretrpjele.

Članak 12.

Zaštita žrtava trgovanja ljudima u kaznenoj istrazi i postupku

1. Mjere zaštite iz ovog članka primjenjuju se pored prava određenih u Okvirnoj odluci 2001/220/PUP.

2. Države članice osiguravaju da žrtve trgovanja ljudima bez odgode imaju pristup pravnom savjetovanju i, u skladu sa statusom žrtava u odgovarajućem pravosuđnom sustavu, na pravno zastupanje, uključujući za potrebe zahtjeva za naknadu štete. Pravno savjetovanje i zastupanje je besplatno ako žrtva nema dostatnih financijskih sredstava.

⁽¹⁾ SL L 304, 30.9.2004., str. 12.

⁽²⁾ SL L 326, 13.12.2005., str. 13.

3. Države članice osiguravaju da žrtve trgovanja ljudima dobiju odgovarajuću zaštitu na temelju pojedinačne procjene rizika, između ostalog, pristupom programima zaštite svjedoka ili drugim sličnim mjerama, prema potrebi i u skladu s razlozima koji su utvrđeni u nacionalnom pravu ili postupku.

4. Ne dovodeći u pitanje pravo na obranu i u skladu s pojedinačnom ocjenom nadležnih tijela osobnih okolnosti žrtve, države članice osiguravaju da žrtve trgovanja ljudima dobiju poseban tretman s ciljem sprečavanja sekundarne viktimizacije izbjegavanjem, u mjeri u kojoj je to moguće i u skladu s razlozima koji su utvrđeni u nacionalnom pravu te s pravilima o sudskoj diskreciji, praksi i smjernicama, sljedećeg:

- (a) nepotrebnog ponavljanja razgovora tijekom istrage, progona ili suđenja;
- (b) vizualnog kontakta žrtava i okrivljenika uključujući tijekom davanja iskaza kao što je razgovor i unakrsno ispitivanje, odgovarajućim sredstvima uključujući korištenje odgovarajućih komunikacijskih tehnologija;
- (c) davanja iskaza na javnoj raspravi; i
- (d) nepotrebnog ispitivanja u pogledu privatnog života žrtve.

Članak 13.

Opće odredbe o mjerama pomoći, podrške i zaštite za djecu žrtve trgovanja ljudima

1. Djeci koja su žrtve trgovanja ljudima pružaju se pomoć, podrška i zaštita. U primjeni ove Direktive primarna su skrb najbolji interesi djeteta.
2. Kada nije moguće utvrditi dob osobe koja je žrtva trgovanja ljudima, a postoje razlozi za vjerovanje da je osoba dijete, države članice osiguravaju da se osoba smatra djetetom kako bi dobila neposredni pristup pomoći, podršci i zaštiti u skladu s člancima 14. i 15.

Članak 14.

Pomoć i podrška djeci žrtvama

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se poduzmu posebne kratkoročne i dugoročne mjere za pomoć i podršku djeci koja su žrtve trgovanja ljudima u njihovom fizičkom i psiho-socijalnom oporavku, nakon pojedinačne ocjene posebnih okolnosti svakog pojedinačnog djeteta žrtve, uzimajući u obzir mišljenja djeteta, potrebe i zabrinutosti s ciljem pronalaženja trajnog rješenja za dijete. Države članice u

skladu sa svojim nacionalnim pravom u razumnom roku osiguravaju pristup obrazovanju djeci koja su žrtve i djeci žrtava kojima je pružena pomoć i podrška u skladu s člankom 11.

2. Države članice imenuju skrbnika ili zastupnika za dijete koje je žrtva trgovanja ljudima od trenutka kada tijela otkriju dijete ako su, prema nacionalnom pravu, nositelji roditeljske odgovornosti zbog sukoba interesa između njih i djeteta žrtve spriječeni od osiguravanja najboljeg interesa djeteta i/ili od njegovog zastupanja.

3. Države članice poduzimaju mjere, ako je potrebno i moguće, za pružanje pomoći i podrške obiteljima djeteta koje je žrtva trgovanja ljudima ako je obitelj na državnom području države članice. Posebno, ako je potrebno i moguće, države članice primjenjuju članak 4. Okvirne odluke 2001/220/PUP na obitelj.

4. Ovaj se članak primjenjuje ne dovodeći u pitanje članak 11.

Članak 15.

Zaštita djece žrtvama trgovanja ljudima u kaznenim istragama i postupcima

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da u kaznenim istragama i postupcima, u skladu sa statusom žrtava u odgovarajućem pravosudnom sustavu, nadležna tijela imenuju zastupnika za dijete koje je žrtva trgovanja ljudima ako su, prema nacionalnom pravu, nositelji roditeljske odgovornosti spriječeni od zastupanja djeteta zbog sukoba interesa između njih i djeteta žrtve.
2. Države članice u skladu sa statusom žrtava u odgovarajućem pravosudnom sustavu osiguravaju da djeca koja su žrtve bez dogode imaju pristup besplatnom pravnom savjetovanju i besplatnom pravnom zastupanju, uključujući za potrebe odštetnog zahtjeva, osim ako imaju dovoljno financijskih sredstava.
3. Ne dovodeći u pitanje prava na obranu, države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se u kaznenim istragama i postupcima u pogledu bilo kojeg kaznenog djela iz članka 2. i 3.:

- (a) razgovori s djetetom žrtvom obavljaju bez neopravdanih kašnjenja nakon što su o činjenicama obaviještena nadležna tijela;
- (b) razgovori s djetetom žrtvom obavljaju, prema potrebi, u prostorijama koje su određene ili prilagođene za tu svrhu;

- (c) razgovore s djetetom žrtvom provode, prema potrebi, stručnjaci koji su za to obučeni;
- (d) iste osobe, ako je moguće i prema potrebi, provode sve razgovore s djetetom žrtvom;
- (e) broj razgovara je što je moguće više ograničen i razgovori se provode samo ako su nužno potrebni za potrebe kaznenih istraga i postupaka;
- (f) dijete žrtva može biti u pratnji zastupnika ili, prema potrebi, odrasle osobu izboru djeteta, osim ako je donesena obrazložena odluka koja je tome suprotna.

4. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se u kaznenim istragama u pogledu bilo kojeg kaznenog djela iz članka 2. i 3. svi razgovori s djetetom žrtvom ili, prema potrebi, s djetetom svjedokom, mogu bilježiti video zapisom i da se takvi video zapisi razgovora mogu koristiti kao dokaz u kaznenom postupku pred sudom, u skladu s pravilima na temelju njihovih nacionalnih prava.

5. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se u kaznenom postupku pred sudom u vezi bilo kojeg kaznenog djela iz članka 2. i 3. može naložiti:

- (a) da se saslušanje odvija bez prisutnosti javnosti; i
 - (b) da se dijete žrtva sasluša u sudnici, a da ne mora biti fizički prisutno, posebno korištenjem odgovarajućih komunikacijskih tehnologija.
6. Ovaj se članak primjenjuje ne dovodeći u pitanje članak 12.

Članak 16.

Pomoć, podrška i zaštita djece bez pratnje koja su žrtve trgovanja ljudima

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se poduzimaju posebne mjere radi pomoći i podrške djeci žrtvama trgovanja ljudima, kako je navedeno u članku 14. stavku 1., uzimajući u obzir osobne i posebne okolnosti djeteta bez pratnje koje je žrtva.

2. Države članice poduzimaju potrebne mjere s ciljem pronalazjenja trajnog rješenja na temelju pojedinačne ocjene najboljih interesa djeteta.

3. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se, prema potrebi, imenuje skrbnik djeteta bez pratnje koje je žrtva trgovanja ljudima.

4. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da u kaznenim istragama i postupcima, u skladu sa statusom žrtava u odgovarajućem pravosuđnom sustavu, nadležna tijela imenuju zastupnika ako je dijete bez pratnje ili odvojeno od svoje obitelji.

5. Ovaj se članak primjenjuje ne dovodeći u pitanje članke 14. i 15.

Članak 17.

Naknada štete žrtvama

Države članice osiguravaju da žrtve trgovanja ljudima imaju pristup postojećim mehanizmima naknade štete žrtvama namjernih nasilnih kaznenih djela.

Članak 18.

Sprečavanje

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere, kao što su obrazovanje i osposobljavanje, kako bi odvrćale i smanjile potrebu koja prati sve oblike iskorištavanja povezane s trgovanjem ljudima.

2. Države članice poduzimaju potrebne mjere, uključujući preko interneta, kao što su informacijske kampanje i kampanje za podizanje svijesti, programi za istraživanje i obrazovanje, prema potrebi u suradnji s odgovarajućim organizacijama civilnog društva i drugim dionicima, koji nastoje podizati svijet i smanjiti opasnost da ljudi, a posebno djeca, postanu žrtve trgovanja ljudima.

3. Države članice promiču redovito osposobljavanje službenika koji će vjerojatno dolaziti u kontakt sa žrtvama ili potencijalnim žrtvama trgovanja ljudima, uključujući policajce na terenu, s ciljem da ih se osposobi da prepoznaju i rade sa žrtvama i potencijalnim žrtvama trgovanja ljudima.

4. Kako bi se odvrćanjem doprinijelo učinkovitijem sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima, države članice razmatraju poduzimanje mjera kako bi se kao kazneno djelo kažnjavalo korištenje usluga čiji je predmet iskorištavanje iz članka 2., uz znanje da je osoba žrtva kaznenog djela iz članka 2.

Članak 19.

Nacionalni izvjestitelji ili jednakovrijedni mehanizmi

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi uspostavile nacionalne izvjestitelje ili jednakovrijedne mehanizme. Zadaće takvih mehanizama uključuju provođenje ocjenjivanja trendova u trgovanju ljudima, mjerenje rezultata suzbijanja trgovanja ljudima, uključujući prikupljanje statističkih podataka u bliskoj suradnji s odgovarajućim organizacijama civilnog društva koje su aktivne na tom području te izvješćivanje.

Članak 20.**Koordinacija strategije Unije protiv trgovanja ljudima**

S ciljem doprinosa koordiniranoj i konsolidiranoj strategiji Unije protiv trgovanja ljudima, države članice olakšavaju zadaće koordinatora za suzbijanje trgovanja ljudima (ATC). Posebno, države članice prenose ATC-u informacije iz članka 19., na temelju kojih ATC doprinosi izvješćivanju koje Komisija provodi svake dvije godine o napretku ostvarenom u borbi protiv trgovanja ljudima.

Članak 21.**Zamjena Okvirne odluke 2002/629/PUP**

Okvirna odluka 2002/629/PUP o suzbijanju trgovanja ljudima zamjenjuje se u pogledu država članica koje sudjeluju u donošenju ove Direktive, ne dovodeći u pitanje obveze država članica u pogledu rokova za prenošenje Okvirne odluke u nacionalno pravo.

U pogledu država članica koje sudjeluju u donošenju ove Direktive, upućivanja na Okvirnu odluku 2002/629/PUP smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu.

Članak 22.**Prenošenje**

1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom do 6. travnja 2013.
2. Države članice dostavljaju Komisiji tekst odredaba kojima se u njihovo nacionalno pravo prenose obveze koje im se nameću na temelju ove Direktive.
3. Kada države članice donose ove mjere, te mjere prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. Načine tog upućivanja određuju države članice.

Članak 23.**Izvješćivanje**

1. Komisija do 6. travnja 2015. dostavlja Europskom parlamentu i Vijeću izvješće u kojem ocjenjuje u kojoj su mjeri države članice poduzele mjere potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom, uključujući opis mjera poduzetih u skladu s člankom 18. stavkom 4., prema potrebi zajedno sa zakonodavnim prijedlozima.

2. Komisija do 6. travnja 2015. dostavlja Europskom parlamentu i Vijeću izvješće u kojem ocjenjuje utjecaj važećeg nacionalnog prava, u kojem se kao kazneno djelo kažnjava korištenje usluga čiji je predmet iskorištavanje trgovanja ljudima, o sprečavanju trgovanja ljudima, prema potrebi zajedno s odgovarajućim prijedlozima.

Članak 24.**Stupanje na snagu**

Ova Direktiva stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 25.**Adresati**

Ova je Direktiva upućena državama članicama u skladu s Ugovorima.

Sastavljeno u Strasbourgu 5. travnja 2011.

Za Europski parlament

Predsjednik

J. BUZEK

Za Vijeće

Predsjednik

GYŐRI E.